

Psykologisk institutt

Eksamensoppgave i PSY1015/PSYPRO4115 Utviklingspsykologi I

Faglig kontakt under eksamen: Berit Johannesen

Tlf.: 73 59 19 60

Eksamensdato: 26.05.2015

Eksamenstid (fra-til): 09:00 – 13:00

Hjelpemiddelkode/Tillatte hjelpemidler: Ingen

Annen informasjon:

Målform/språk: Bokmål

Antall sider: 2

Antall sider vedlegg: 0

Kontrollert av:

Dato

Sign

Tre og bare tre av de fire følgende oppgavene skal besvares:

1. Beskriv eksperimentet som går under betegnelsen «visual cliff». Gjør rede for hva som var hensikten med eksperimentet det da det først ble utviklet og drøft teoretiske og/eller empiriske problemstillinger som eksperimentet aktualiserer.
2. Gjør rede for Piaget sin teori om kognitiv utvikling og drøft sammenhenger mellom denne teorien og forskning som handler om barns «teori om sinnet».
3. Hva karakteriserer det utviklingspsykopatologiske perspektivet?
4. Du har fått jobb i en barnehage. Nå skal du lage et kortfattet informasjonsskriv til foreldre om utvikling av kommunikasjon og språk, og om hvordan barnehagen kan ha en positiv rolle i denne sammenheng.
Lag skrivet.
Gi i tillegg en redegjørelse for den teoretiske og empiriske kunnskap som du la til grunn.

Sensorveiledning psy1015/psypro4115 vår-2015

I alle oppgavene bør kandidatene innrømmes en viss frihet til å tolke og avgrense. Kandidatene har fått beskjed om at det greit å inkludere illustrasjoner i besvarelsen og at de kan beskrive eksperimenter og forskningsresultater uten full referanse til forsker/forfatter. Videre har kandidatene fått klarsignal til å henvisne til sine egne oppgaver i samme eksamen for å slippe å gjenta seg selv.

1. Denne oppgaven tar særlig utgangspunkt i kapittel 6 i pensumboken. Visual cliff ble utviklet av Gibson & Walk i 1960 for å studere dybdepersepsjon hos spedbarn. De fant at 6 mnd gamle barn nøyte med å krabbe over kanten på stupet og tolket dette som uttrykk for at barna oppfattet dybde og opplevde at det var risikabelt for dem å bevege seg utfor der det så dypt ut. Eksperimentet har blitt fulgt opp av for eksempel Campos som registrerte hjerteraten til yngre spedbarn som ble plassert på den dype og grunne siden av bordet. Visual cliff har også vært benyttet for å studere sosial referering. Eksperimentet aktualiserer særlig teoretiske problemstillinger relatert til persepsjon, for eksempel Gibsons begrep affordances og diskusjonen rundt betydningen av egne erfaringer. Sosial referering aktualiserer forholdet mellom emosjoner og persepsjon og barnas væremåte i situasjonen kan diskuteres som uttrykk for tilknytningsatferd.

2. Denne oppgaven tar særlig utgangspunkt i kapitlene 7 og 11 i pensumboken. Ifølge Piaget består kognitiv utvikling i at det dannes en kognitiv struktur bestående av tre ulike typer skjema; handlingsskjema, symbolske skjema og operasjonelle eller logiske skjema. Handlingsskjemaene er de mest grunnleggende og har utgangspunkt i medfødte utviklingsreflekser. Symbolske skjema har som egenskap at de representerer noe annet enn seg selv. Operasjonelle skjema konstruerer sammenhenger i verden på en konsistent måte. Utviklingen går i retning av at tenkningen blir stadig mer abstrakt og kompleks. Utvikling er grunnleggende sett en tilpasningsprosess der barn danner mentale representasjoner av virkeligheten som er mest mulig funksjonelle (sanne). De kognitive skjemaene blir endret gjennom akkomodasjon og assimilasjon og det som driver utviklingen er en medfødt trang til å skape likevekt mellom etablerte skjema og nye erfaringer. Assimilasjon og akkomodasjon skjer kontinuerlig og koordineres i den kognitive strukturen. På visse tidspunkter i utviklingen reorganiseres den kognitive strukturen slik at det oppstår en kvalitativt ny måte å tenke på. Piaget beskriver disse reorganiseringene i termer av fire stadier: det sansemotoriske, preoperasjonelle, konkret operasjonelle, og det formelt-operasjonelle stadiet. Kandidaten bør nevne alle stadiene, men i og med at oppgaven etterspør sammenhenger med Theory of mind kan det være nærliggende å legge mest vekt på det preoperasjonelle. Trefjell-oppgaven og Piaget sitt fokus på visuelt perspektiv er særlig relevant.

Ideen om at barn utvikler en «Teori om sinnet/Theory of mind» har vokst frem blant teoretikere med forankring i informasjonsprosesseringsstradisjonen. Tesen er at i og med at vi har en tendens til å forklare andre menneskers handlinger basert på deres indre mentale tilstander, så må vi ha en spesiell evne til å gjøre dette – en Theory of mind – som utvikles i barndommen (mange studier peker på fire-års alder, noen mener det skjer tidligere). Pensumlitteraturen går ikke særlig dypt inn i det teoretiske grunnlaget for Theory of Mind, og det kan ikke forventes at kandidatene kan si noe særlig om dette. Eksperimentene som er designet for å utforske om barn har utviklet en Theory of Mind (for eksempel «false belief tasks») er tydelig inspirerte av Piaget, men i forhold til Piaget blir fokus flyttet fra visuelt perspektiv til det å forklare/forstå andre menneskers handlinger. Dermed er fokus også over mot sosial kognisjon. Oppgaven åpner dermed for både å finne kontinuitet (kognisjon, perspektiv, metode) og brudd (interesse for sosial kognisjon) i forhold til Piaget sitt arbeid. Det er også mulig å diskutere utviklingen av en Theory of Mind og sammenligne denne med kognitiv utvikling slik Piaget beskriver den.

Pensumboka setter ikke Piaget og Theory of mind i sammenheng i særlig grad og oppgaven krever dermed en stor grad av selvstendighet fra kandidaten. Alle vel-argumenterte måter å se sammenhenger på mellom Piaget sitt arbeid og Theory of mind-tradisjonen bør derfor vurderes meget positivt.

3. Denne oppgaven tar særlig utgangspunkt i kapittel 13 i pensumboken, men flere kapitler kan være relevante i og med at det utviklingspsykopatologiske perspektivet fokuserer på mønstre av tilpasning og mistilpasning gjennom hele livsløpet og involverer både typisk og atypisk utvikling (to sider av samme sak).

Det forventes at kandidaten gjør rede for hva som menes med en utviklingspsykologisk tilnærming til psykopatologi, og herunder inkluderer en «kontinuerlig forståelse» av patologi, og begreper som «ekvi- og multifinalitet. I tillegg betraktes mentale lidelser som forårsaket av multiple prosesser og ikke en enkelt årsak. Begreper som «eksternalisering» og «internalisering», og kunnskap om (noen av) de mest vanlige psykiske lidelsene (depresjon, angst, ADHD og atferdsforstyrrelse) og hvordan disse kan måles, er relevant. Det forventes imidlertid ikke at kandidaten kan gå i dybden på dette. Det er vel så sentralt at kandidaten viser at dette perspektivet også fokuserer på de barna som, på tross av vanskelige omstendigheter, ikke utvikler symptomer/lidelser. Dette involverer sentrale begreper som «risiko, beskyttelse og resiliens». Det siste kan f.eks. defineres som en dynamisk utviklingsprosess der det kan dokumenteres positiv tilpasning til tross for svært uheldige omstendigheter. Det er fint hvis kandidaten gir eksempler på hva som kan utgjøre risiko og beskyttelse mht utvikling av patologi. Det er svært positivt om kandidaten nevner begreper som «formbarhet»/»plastisitet» og også knytter dette til Baltes' prinsipper (kapittel 1).

4. Denne oppgaven tar særlig utgangspunkt i kapittel 9 i pensumboken, men også kapitlene 11 og 12 er relevante. Denne oppgaven er ment å være svært åpen og inviterer til kreative løsningsforslag og til å sette den akademiske kunnskapen i perspektiv. Det er nærliggende å forvente en todelt besvarelse: et «skriv til foreldre» samt en nærmere redegjørelse som er ment for sensor. Hvis kandidaten har valgt å integrere redegjørelsene i skrevet er dette også en grei løsning.

Kandidaten står fritt i å avgrense oppgaven til å gjelde for eksempel bestemte aldersgrupper i barnehagen, bestemte sammensetninger av barn eller personale, en bestemt type barnehage, eller bestemte typer aktiviteter i barnehagen. Kandidaten står også fritt i å velge å legge mest vekt på kommunikasjon og mindre på verbalspråklig utvikling, eller omvendt mest vekt på verbalt språk og mindre på kommunikasjon. Kandidaten står også fritt til å trekke inn annen relevant tematikk som sosial utvikling, vennskap, lek, læring, kognisjon osv der det er relevant i forhold til vinklingen av besvarelsen. Kandidaten kan velge å stile brevet til foreldre som har barn i barnehagen, eller til foreldre som enda ikke har barna sine der.